

Színházi forgatag bábbal, tánccal, nép- és elektronikus zenével, fénnel, földdel, vízzel, levegővel, rengeteg humorral, nagy tanulságokkal népmesekincsünk talán legmozgalmasabb darabja nyomán. Így foglalhatjuk össze a Bóbita Bábszínház legújabb bemutatóját, a Szélkötő Kalamonát. Markó Róberttel első rendezéséről és a népmesék erejéről beszélgettünk. (Képünkön: jelenet az előadásból. Fotó: Bóbita Bábszínház)

- Hogyan kerültél kapcsolatba a Bóbita társulatával?

- **Sramó Gáborral** és **Papp Melindával** körülbelül két évvel ezelőtt beszélgettünk, hogy szeretnék, ha közösen dolgoznánk. Úgy gondolom, hogy a Bóbita egy olyan társulat, amely minden szempontból felfelé tart, ahova nagyon jó képességű emberek kerültek, ráadásul néhány éve nagy fiatalítás is történt, a több tapasztalattal rendelkező tagok és az „újak” nagyon jól együtt tudnak működni. Itt nem az történt, ami néhány vidéki bábszínház esetében már előfordult, hogy egy-egy évad után a társulat jelentős része elszereződött, hanem kialakult egy mag, amire biztonsággal lehet építeni. Ez nekem alaptól nagyon szimpatikus volt. Az utóbbi három-négy évben szinte mindent láttam, ami a Bóbitában történt. Melindát korábbról, Debrecenből is ismertem már. Néhány éve írtam egy darabot a Bóbitának, a

Terülj, terülj asztalkám

-nak én követtem el a szövegkönyvét. Azonban egészen más dolog feltételezni, hogy hogyan dolgozik, mint dolgozva megismerni valakit. Egy következő munkában már lesz mire támaszkodni. A társulat alapvetően nyitott volt, nagyon jó volt több hétig idetartozni. Miután a felkérést nagy örömmel elfogadtam, úgy kezdtem el összeállítani a leendő darabot, hogy a társulat minél több tagjának legyen benne szerepe (Játsszák:

Czéh Dániel, Kalocsányi Gábor, Matta Lóránt, Papp Melinda, Vadon Judit, Komlóczi Zoltán

m.v.

- a szerk.). Másik kiindulási alapom az volt, hogy ez egy zeneileg nagyon jól képzett csapat, így az élőzenére lehet építeni.

- Miért a Szélkötő Kalamona lett az első rendezés?

- Az utóbbi időkben elkezdtem vonzódni a magyar népmesék felé, a következő évadban is teszek kirándulásokat ebben a világban. A bábszínházakban népszerűek az úgynevezett probléma-darabok, amikor az előadás lényegét egyetlen szövszerkezettel össze lehet foglalni: a válásról, valakinek a haláláról, a felnövekedésről, stb. szól. Ezek a probléma-mesék nagyon jók, viszont a magyar népmesék történetüknél vagy felépítésüknél fogva lehetőséget adnak arra, hogy a cselekmény megváltoztatása nélkül elmeséljük ezeket a nagyon erős, panelekből építkező történeteket, melyek szintén fontos témákkal foglalkoznak. Zsigeri hatást tudnak kelteni, belevonódunk a mesébe. Ebben az előadásban a belevonódást szépen előkészítjük: a mesélő figurájának az a szerepe, hogy a nézőnek legyen ideje megérkezni a történetbe. Ügyeltünk rá, hogy ne egy akciódús csinnadrattával kezdődjön az egész, hanem a ráhangolódással. Ezután pedig meglehetősen pasztikusan, követhetően elmesélünk egy történetet, amiből mindenki azt az elemét ragadja meg és vonatkoztatja magára, ami az adott élethelyzetében, szituációjában leginkább fontos, vagy a legtöbbet adja. A *Szélkötő Kalamona* meséjéből engem főként a fiúnak, Rontónak az útja érdekelt, az, hogy egy nagyon hosszú úton kell végigmenni ahhoz, hogy a célunkat elérjük, és hogy ebben mennyi körülmény befolyásol minket közben. Vannak benne kiszámítható elemek, amire szereplőként is számítani lehet, illetve váratlan fordulatok, például egy nem klasszikus forrásból származó segítségnyújtás.

- Miután megvolt az ötlet, és a miért, hogyan kezdte neki a megvalósításnak?

- Egyik momentum hozta magával a másikat. Régóta nagyon szerettem volna **Boráros Szilárd**dal

dolgozni, aki a darab díszlet-, jelmez- és bábtervezője lett. Ő Szlovákiában született magyar, aki Prágában végzett bábtervezőként, és ugyanúgy hatott rá a szláv bábszínházi kultúra, mint a magyar népi kultúra, ily módon egy nagyon új látásmódot tudott hozni ebbe a történetbe.

Másrészt nagyon boldog vagyok, hogy a Bóbita társulatának tagja

Bogárdi

Aliz

, aki népzeneész és otthonosan mozog ebben a világban. Az elektronikus zene is bekerült a történetbe, ami a sámánzene motívumait használja fel. A földi világot a népzene, a túlvilági elemek, a természetfeletti lények, mint például az ördögök, vagy természetesen

a Kalamona dimenziójának zenéjét pedig az elektronikus zene adja, amit

Jankó Mátyásnak

köszönhetünk. Alizzal nagyon jól együtt tudtak dolgozni. Abban is nagyon biztos voltam, hogy autentikus néptáncot szeretnék rakni ehhez a nagyon stilizált népiességhez. Évek óta nagyon jó barátom

Fitos Dezső

, Harangozó Gyula-díjas táncművész, aki korábban a Honvéd Táncszínháznak volt szólistája, ma pedig már saját társulatát vezeti. Többször dolgoztunk együtt koreográfiákon. Szerintem a Bóbita csapatával is csodákat művelt mozgás szempontjából.

- Mikor kezdtétek el a próbákat?

- Öt hete. Voltak nagyon sűrű és kevésbé mozgalmas periódusai. Folyamatosan építkeztünk. Az egyetemen nagyon rövid idő alatt kell vizsgaelőadásokat létrehozni, itt viszont meg kell tanulni ráérősebben dolgozni. Meg kell szokni, hogy egy jelenet kibontására akár három napunk is van. Nagyon jó volt, hogy Alizzal egy zenei workshoppal kezdtünk, olvastuk a szöveget és zenélgettünk. Dezső is tartott egy workshopot, ő sem a konkrét koreográfiával kezdte, csak alaplépéseket, mozgásokat mutatott meg.

- A színészeknek mennyire hagytál beleszólást, saját ötleteket hozhattak-e a darabba?

- Ebből a szempontból is sokfajta rendező létezik. Már az olvasópróbán elmondtam a csapatnak, hogy sok más mellett az is nagyon fontos cél, hogy ők jól érezzék magukat benne. Nem szeretem, ha a színészekre rá van erőszakolva egy szerep, vagy valami olyasmit kell csinálniuk, ami nem testhezálló nekik. Nagyon jó volt megtapasztalni, hogy a Bóbitában mindenkiből és mindenkire lehet építkezni. Ötleteket hoztak, amiből válogatni tudtam, hogy mi fér bele a rendszerembe.

- Szerinted a mai gyerekeknek mit mond ez a történet?

- Nagyon sok figura és helyzet alkalmat az azonosulásra. A főszereplő egy fiú, akinek van egy célja, amelynek elérése érdekében hol kitartóan halad előre, hol pedig sodródik. Ez egy gyerekek is nagyon átélhető helyzet, hiszen számtalan külső tekintéllyel, hatalommal

találkozik: felnőttek, tanárok, szülők, stb. Szintén nagyon jól átélhető az a fiú és a táltosa közti kapcsolat, illetve a viszony átalakulása: hitetlenkedésből, folyamatos froclizásból valóságos segítő, partneri viszonyra, barátsággá. Az is fontos, hogy a mese kifejti, korántsem biztos, hogy mindig a külső alapján kell ítélnünk, soha nem tudhatjuk, hogy ki mennyire lesz hasznos lesz az életünkben. Ha például megjelenik az ördög, nem kell rögtön összeaprítanunk, mert lehet, hogy segítséget fog nyújtani. Talán a legfontosabb üzenet a félelem legyőzése, hogy testet adunk annak, amitől félünk. Ha testet adunk neki, akkor lehet, hogy rájövünk, hogy nem a Szélkötő Kalamonával találkoztunk, aki a pokolból felszivárog és elvisz minket éjszaka, csak két bábszínész latexzsákban. Előre eldöntöttük Szilárddal, hogy Kalamonának nem adunk konkrét testet. Csak úgy tudnánk formát adni neki - mivel minden karakter kesztyűsbáb – hogy neki is konkrét arcot, kiterjedést adunk, és ezzel rögtön a földre rántjuk, és ezzel elprofanizáljuk a dolgot. Valójában arról van szó, hogy attól félünk a legjobban, amit nem ismerünk, vagy nem tudjuk megnevezni. Ebből lett az amorfi lény ötlete, ami végig ott van a díszlet házikójának padlójában, és oda is kerül vissza. Végig ott van velünk, valahol a lábunk alatt, és ott is marad, miután legyőztük, eltemettük.

Ajánló: Amikor a főkirály, valamennyi királynak a királya nem adta a lányát Kalamonának, az fogta magát, és a Szelet megkötötte. És az egész ország-világban nem találtatott egyetlen teremtmény, aki a Szelet megszabadítsa. Csak a szegényember meg a szegényasszony legkisebbik fia, a Rontó – akinek életében nem sikerült még soha semmi – vállalkozott, hogy vadkanokon, ördögökön meg varázsos asszonyokon keresztül elmegy a hetedik világ végéig, hogy ott a Kalamona palotáját, s benne magát Kalamonát megtalálja, s hogy a megkötött Szelet eloldja.